

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DLA OLTARZA GŁÓWNEGO

W Kościele p.w. Św. Anny

w Tucznej

Fot. 1 Ołtarz główny, widok ogólny.

INWESTOR- Proboszcz Parafii pw. Św. Anny ks. Henryk Szustek, Tuczna 18, 21-523

WYKONAWCA- Konserwator Dzieł Sztuki, mgr Zofia Kamińska, Nr dypl. 5949

Sarny 21 A , 08-504 Ujęź, Firma Sarny-Dwór Zofia Kamińska

OBIEKT- Ołtarz główny, drewniany, polichromowany i złotony.

WYMIARY OGÓLNE-

Struktura ołtarzowa- wys. 700 cm , Szer. śr.) 280 cm gł. 70 cm

Elementy ołtarza ruchome polichromowane złoczone

ZAKRES OPRACOWANIA:

1. Opis obiektu
2. Stan zachowania obiektu.
3. Wnioski i założenia konserwatorskie.
4. Program prac konserwatorskich.

Lubelski Wojewódzki
Konserwator Zabytków
w Lublinie

B.P. 1944. 5. 1. 21. 4. 65
2024-04-16
Z up. Lubelskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków
mgr inż. arch. Andrzej Bojczuk
Kierownik Delegatury w Białej Podlaskiej

KONSERWATOR ZABYTEK
Zofia Kamińska

Artysta Plastyk
Nr dyplomu: 5949
Sarny 21A, 08-504 Ujęź

Zofia Kamińska

Tuczna 2024r.

1. OPIS OBIEKTU

Drewniany ołtarz główny w kościele ma formę architektoniczną przyścienną, z dwiema kolumnami spiralnymi. Mensa jest prostokątna z wolutami po bokach. Nastawa również jest prostokątna z dekoracyjną ramą wokół obrazu i kompozytowymi spiralnie kręconymi kolumnami. Po bokach spływy w postaci girland zakończonych wolutami.

Fot. 2 Ołtarz główny, zbliżenie ukazujące zwieńczenie ramy.

Zwieńczenie ołtarza jest dwustopniowe w formie frontonu z pionowo przełamanym gzymsem gdzie na osi kolumn umieszczono rzeźby aniołków, a powyżej dwa naczółki z lampionami. Pomiedzy nimi umieszczono wieniec laurowy a powyżej zgierowany gzymś zwieńczony krzyżem. W nastawie znajduje się obraz św. Anny w nasuwie św. Antonii.

Tabernakulum jest na rzucie koła z dwiema spiralnie skręconymi kolumnkami zwieńczone kopułą i barankim.

Fot. 3 Ołtarz główny, tabernakulum.

Po obydwu stronach ołtarza znajdują się pełnopostaciowe rzeźby posadowione na autonomicznych podstawach opatrzonych inskrypcją informującą o fundatorach. Rzeźby przedstawiają św. Piotra i Pawła.

Fot. 40łtarz główny, rzeźby Św. Piotra i Pawła

Struktura ołtarza została wykonana z drewna liściastego i iglastego, polichromowana, złożona i srebrzona w partiach obramień, ram i gzymsów oraz snycerki.

2. STAN ZACHOWANIA OBIEKTU

Obiekt uległ wielu zniszczeniom zarówno pod względem technicznym jak i estetycznym. Widoczne są liczne uszkodzenia pochodzenia mechanicznego takie jak ubytki formy snycerki, pęknięcia detali rzeźbionych, rozszczelnienia i odspojenia miejsc łączeń elementów struktury. Drewno zostało zaatakowane owadami, których otwory wylotowe widoczne są niemalże na całej powierzchni z tyłu ołtarza. Widoczne są świeże ślady osypującego się pyłu drzewnego z wnętrza otworów co świadczy, że są nadal aktywne i proces zniszczeń trwa. Zaatakowane są elementy w pobliżu ołtarza.

Pod względem estetycznym obiekt również utracił znaczną część swojego waloru. Cała powierzchnia została wtórnie, dwukrotnie pokryta farbą olejną barwy jasnej kremowej co zmieniło w dużym stopniu pierwotny program kolorystyczny obiektu. W miejscach złuszczeń farby widoczne są pierwotne warstwy o ciemniejszej kolorystyce.

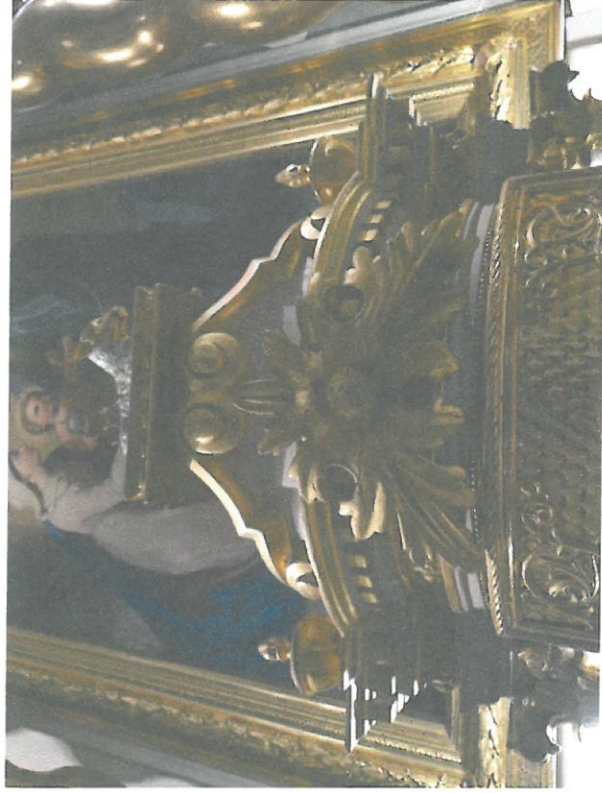
Fot. 5 Ołtarz główny, zbliżenie ukazujące odsłonięty fragment pierwotnej polichromii.

Ogólnie gruba warstwa wtórnej farby w wielu miejscach uległa spękaniu i złuszczeniu aż do powierzchni struktury drewna.

Fot. 6 Ołtarz główny, zbliżenie ukazujące złuszczony fragment wtórnej powłoki.

Pozostałe elementy wystroju ołtarza, które stanowią detale złocone, zostały dotknięte zarówno przez niszczące zabiegi jak i te, których zamiarem była poprawa estetyki. Złocenia są pokryte w wielu miejscach wtórnym szlagmałem położonym na mixtion, a niekiedy pomalowane brązą. Te które zachowały się bez przemalowań są poprzeręcane z ubytkami w warstwie złota i gruntów.

Fot. 7 Ołtarz główny, zbliżenie ukazujące zwieńczenie tabernakulum i zniszczenia złocień.

Fot. 87 Ołtarz główny, zbliżenie ukazujące przetarcia złocień na bazach kolumn i ramie obrazu.

Ogólnie obiekt wymaga interwencji konserwatorskiej w pełnym zakresie. Stan zachowania obiektu określić można jako zły i stwarzający zagrożenie dla pozostałych elementów wyposażenia kościoła.

2. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE.

Obiekt wymaga wykonania zabiegów konserwatorskich zmierzających do powstrzymania procesów niszczących i przywrócenia pierwotnych walorów estetycznych. Dotyczy to zarówno polichromii, która powinna zostać odsłonięta w warstwie oryginalnej i poddana zabiegom konserwatorskim oraz w partii złoceń w podobnym zakresie.

Zakłada się zachowanie jak w największej powierzchni dobrze zachowanych złoceń oryginalnych i uzupełnienie ich tylko w niezbędnym zakresie.

Zaleca się wykonanie wszystkich koniecznych impregnacji owadobójczych w celu powstrzymania działalności owadów i ich namnażania w obiekcie. Prace powinny zostać poprzedzone zabiegiem impregnacji.

3. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH.

STRUKTURA OŁTARZOWA I RZEźBY

1. Dokumentacja stanu zachowania obiektu.
2. Demontaż elementów ruchomych, obrazów, detali i rzeźb.
3. Wykonanie impregnacji preparatem owadobójczym wszystkich drewnianych elementów.
4. Wykonanie odkrywek i prób metod usuwania warstwy wtórnej polichromii.
5. Usunięcie warstw wtórnych metodami chemicznymi wspomaganymi mechanicznie.
6. Wzmocnienie podłoża odpowiednio dobranymi preparatami w zależności od stanu zachowania.
7. Wykonanie niezbędnych uzupełnień ubytków, szczególnie na krawędziach.
8. Łączenie odspojonych elementów.
9. Wykonanie warstwy gruntującej scalającej podłoże i wyrównującej chłonność powierzchni.
10. Wykonanie rekonstrukcji ubytków polichromii w technikach zgodnych z oryginałem.
11. Zabezpieczenie powierzchni werniksem.

ELEMENTY ZŁOCONE

1. Demontaż elementów złoczonych.
2. Wykonanie prób metod czyszczenia wtórnych przemalowań.
3. Wykonanie niezbędnych napraw struktury drewna (klejenie, uzupełnienie).
4. Rekonstrukcja w materiale pokrewnym brakujących fragmentów ornamentów.
5. Wykonanie warstwy gruntującej na powierzchni w miejscach ubytków i na powierzchniach rekonstruowanych.
6. Opracowanie powierzchni (szlifowanie).
7. Wykonanie złocień technikami instacoll i olejnymi z zastosowaniem złota płatkowego.
8. Zabezpieczenie złota w dolnych partiach ołtarza bezbarwnymi werniksami przeznaczonymi do złocień.
9. Montaż elementów technikami odwracalnymi.
10. Wykonanie końcowej dokumentacji.

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

fol. 9 Kościół pw. Św. Anny, ołtarz główny widok ogólny, stan przed konserwacją.

fot. 10 Kościół pw. Św. Anny, ołtarz główny zbliżenie, stan przed konserwacją

Fot. 11 Kościół pw. Św. Anny, ołtarz główny, zbliżenie dolnej części struktury, dekoracja snycerska, stan przed konserwacją

Opracowała

Artysta Konserwator Dziej Sztuki

mgr Zofia Kamińska